

รูปแบบการอ้างถึงในภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ

และภาษาสื่อของไทย¹

Referential Patterns in Thai Legal Language, Academic Language, and Media Language

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอ้างถึงในภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ และภาษาสื่อของสังคมไทย โดยใช้ข้อมูลจากคำพิพากษา บทความวิชาการ และข่าว ในปริมาณทำเนียบภาษาละประมาณ 10,000 คำ ผลการศึกษาพบรูปแบบการอ้างถึง 4 รูปแบบในการทำเนียบภาษาทั้งสาม ได้แก่ การอ้างถึงแบบซ้ำทั้งหมด การใช้คำแสดงการอ้างถึง การอ้างถึงแบบซ้ำบางส่วน และการใช้คำอื่น โดยพบรูปแบบการอ้างถึงแบบซ้ำทั้งหมดในสัดส่วนที่มากที่สุดในทุกทำเนียบภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษากฎหมายมากที่สุด ลำดับความแจ่มชัดพิจารณาจากการปรากฏและการกระจายของการอ้างถึงในทำเนียบภาษาทั้ง 3 คือ ภาษากฎหมาย > ภาษาวิชาการ > ภาษาสื่อ

Abstract

The present paper aims at comparing referential patterns in legal language, academic language, and media language in Thai society. Data were from court judgment reports, academic papers, and newspapers. Each of which contains 10,000 words in length. Results

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว. เรื่อง “ภาษาแห่งอำนาจ: การวิเคราะห์วัจนลีลาของภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการเมือง ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการของสังคมไทย” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณหน่วยงานทั้งสอง รวมถึงศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ หัวหน้าโครงการวิจัย ที่ให้โอกาสผู้เขียนร่วมเป็นผู้วิจัยในโครงการ พร้อมให้คำปรึกษาและถ่ายทอดประสบการณ์การวิจัยอันมีค่าเพื่อการพัฒนาวิจัยชิ้นนี้

² รองศาสตราจารย์ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

show that all 4 patterns of reference were found in the three registers, namely total repetition, the use of referential markers, partial repetition, and the use of other words. The use of total repetition was found the most in all registers, especially in legal language. Considering the occurrence and the distribution of referential patterns, it was claimed that the order of explicitness among the three registers are legal language > academic language > media language.

1. บทนำ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2542) กล่าวว่า ทำเนียบภาษาชนิดต่าง ๆ ต่างก็มีรูปแบบหรือลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งรูปแบบต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ที่แตกต่างกันของแต่ละทำเนียบภาษาด้วย สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ (2556) และสรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ (2557) พบว่า ภาษากฎหมายมีการใช้นามวลีที่มีส่วนขยายคุณานุประโยค และมีการใช้รูปประโยคที่ซับซ้อน เช่น ใช้อนุประโยคประเภทต่าง ๆ ประกอบทำให้เกิดประโยคซ้อน และการใช้คำเชื่อม “หรือ” เชื่อมหน่วยต่างๆ ภายในประโยคอย่างไม่มีขีดจำกัด ในขณะที่ นัทธชนัน นาถประทาน (2557) พบการใช้คำกริยาบังคับ เช่น *ให้ ต้อง ห้าม บังคับ* ในประมาณมาก ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับหน้าที่ของภาษากฎหมายในการให้ความกระจ่างชัด (explicitness) เกี่ยวกับกรณีพิพาท ซึ่งต้องนำไปสู่ความเป็นธรรม และการแสดงอำนาจของภาษากฎหมายด้วย

ส่วนภาษาวិชาการนั้น อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2557) พบว่า ภาษาวิชาการมีรูปแบบการใช้ภาษาที่แสดงความชัดเจน เช่น การให้ตัวอย่างหรือหลักฐาน การแสดงความเชื่อมโยงของเนื้อความด้วยการใช้คำเชื่อมสัมพันธ์สาร (เช่น *ดังนั้น เนื่องจาก นอกจากนั้น อย่างไรก็ตาม*) แต่ในขณะเดียวกันก็มีการเบี่ยงบัง (hedging) แฝงอยู่ด้วย โดยสังเกตจากการใช้คำบอกนัย “เป็นไปได้” เช่น *มีโอกาส มีแนวโน้ม รวมถึงการใช้คำกริยาช่วย อาจ สามารถ น่า มัก คง* ในปริมาณมาก สุทธิสินี ปิยพสุนทรา (2557) พบว่า ภาษาวิชาการมีกลวิธีในการสร้างความน่าเชื่อถือที่หลากหลาย เช่น มีการใช้คำศัพท์เฉพาะทางวิชาการ มีการกำหนดรูปแบบของงานเขียนทางวิชาการอย่างชัดเจน มีระบบการกล่าวถึงแหล่งที่มาของข้อมูลด้วยการอ้างอิงสะท้อนให้เห็นบทบาทหน้าที่ของภาษาวิชาการในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตามหลักวิชา อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และน่าเชื่อถือ

ในขณะที่ภาษาสื่อที่มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ก็มีรูปแบบการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไป เช่น กิติมา อินทร์ทรัพย์ (2553) พบว่า ภาษาในข่าวมักปรากฏรูปประโยคประธานไร้รูป (zero-pronoun subject) ในทางตรงกันข้ามกับความเป็นกลางของสื่อ

ความเป็นอัตวิสัย (subjectivity) ก็เป็นลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของสื่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาในข่าวที่ผู้เขียนมักสอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกของตนเองลงไปในช่วง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2554) พบว่าภาษาในพาดหัวข่าวของไทยมักใช้คำกริยาแสดงท่าทาง ส่วนขยายแสดงความรู้สึก และกรรมวาจก “โดน” ในขณะที่ กิติมา อินทร์พรหม (2557) ได้จำแนกประเภทกริยาแสดงอัตวิสัยเป็น กริยาแฝงแสดงอารมณ์ (ฮือฮา ลั่น จวก แซว) กริยาแสดงความรู้สึกและการประเมินค่า (อึ้ง สลด หวาดผวา ดับฝัน) และกริยาแสดงคุณลักษณะ (โหด สยอง) นอกจากนี้ ปันนดา เลอเลิศยุติธรรม (2557) พบว่า ภาษาในสื่อเช่นข่าวและโฆษณา มักมีการปิดบังอำพรางความจริงด้วยกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ เช่น การใช้ประโยคกำกวม การไม่ระบุแหล่งที่มาที่ชัดเจน การให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน และการทำให้ดูเป็นเรื่องเล็กน้อย เป็นต้น

การอ้างถึง เป็นลักษณะการใช้ภาษาอย่างหนึ่งที่มักพบเห็นได้ทั่วไปในทุกทำเนียบภาษา สรุบทศวรรษ รุ่งโรจน์สุวรรณ (2555) กล่าวว่า การอ้างถึง คือการกล่าวถึงข้อมูลที่ได้มีการกล่าวแล้วก่อนหน้านี้ เช่น

- 1) “...การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านถ้ำ...”

จากตัวอย่างที่ 1) จะเห็นว่าผู้เขียนกล่าวถึง “การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา” ในตอนต้น และมีการอ้างถึงเรื่องเดิมอีกครั้งโดยใช้ว่า “การวิจัยครั้งนี้” โดยวลี “การวิจัยครั้งนี้” เป็นส่วนที่เชื่อมโยงข้อความที่ตามมาข้างทำให้เชื่อมโยงกับข้อความด้านหน้า การอ้างถึงเป็นกลวิธีในการเชื่อมโยงความในประโยคหรือบริบทให้มีความต่อเนื่อง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของบริบทได้อย่างครบถ้วน

เนื่องจากการอ้างถึงเป็นการซ้ำข้อมูลเดิม และทำให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจความต่อเนื่อง ของข้อความในบริบท จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการแสดงการอ้างถึงเป็นกลวิธีหนึ่งทางภาษาที่ทำให้เกิด “ความแจ่มชัด” ของข้อมูลที่ส่งไปยังผู้รับสารได้ หากกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความแจ่มชัดหรือรูปแบบการใช้ภาษา เพื่อให้ข้อมูลที่มีความชัดเจน ไม่กำกวม ทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจเนื้อหาของสารนั้นได้อย่างครบถ้วน ต้องอาศัยวิธีการใช้ภาษาที่กล่าวซ้ำถึงข้อมูลที่กล่าวมาแล้ว

สรุบทศวรรษ รุ่งโรจน์สุวรรณ (2555) ได้ศึกษารูปแบบการอ้างถึงในภาษากฎหมายและพบว่า ทำเนียบกฎหมายมีการใช้รูปภาษาแสดงการอ้างถึงในปริมาณมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ้างถึงแบบกล่าว

ซ้ำ อย่างไรก็ตาม การศึกษาดังกล่าววิเคราะห์เฉพาะข้อมูลภาษากฎหมายเท่านั้น การอ้างว่าการอ้างถึงเป็นลักษณะทางภาษาที่โดดเด่นในภาษากฎหมายนั้น น่าจะมีความชัดเจนมากขึ้นหากได้มีการเปรียบเทียบลักษณะทางภาษาดังกล่าวกับทำเนียบภาษาอื่น การศึกษานี้จึงได้พิจารณาเลือกทำเนียบภาษาอีก 2 ทำเนียบภาษาคือ ทำเนียบภาษาวิชาการและทำเนียบภาษาสื่อเพื่อนำมาเปรียบเทียบ นอกจากนี้ การปรากฏของการอ้างถึงในทำเนียบภาษาทั้งสามดังกล่าวในปริมาณที่แตกต่างกัน ยังอาจสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของทำเนียบภาษาทั้งสามด้วย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอ้างถึงในภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ และภาษาสื่อ

2. วิธีการศึกษา

2.1 ข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลภาษากฎหมาย ใช้ข้อมูลคำพิพากษาศาลปกครอง ความยาว 11,584 คำ ข้อมูลภาษาวิชาการ ใช้ข้อมูลบทความวิชาการด้านนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์ ความยาว 10,158 คำ และข้อมูลภาษาสื่อ ใช้ข้อมูลข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และข่าวต่างประเทศ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ความยาว 11,289 คำ

2.2 การวิเคราะห์

การวิเคราะห์รูปแบบการอ้างถึงแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบหลัก ตามการศึกษาของ สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ (2555) ได้แก่ การกล่าวซ้ำทั้งหมด การกล่าวซ้ำบางส่วน การใช้คำแสดงการอ้างถึง และการใช้คำอื่น เนื่องจากต้องการศึกษาให้เห็นว่าการอ้างถึงที่แสดงความแจ่มชัดนั้นเป็นลักษณะเด่นในภาษากฎหมายหรือไม่ โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากทำเนียบภาษาทั้งสาม และแยกข้อมูลรูปแบบการอ้างถึงตามประเภทที่กำหนดไว้ โดยทำการพรรณนารูปแบบที่พบในเชิงคุณภาพ ประกอบกับการแสดงสถิติการปรากฏของรูปแบบการอ้างถึงแต่ละรูปแบบในทำเนียบภาษาแต่ละชนิด โดยคำนวณการปรากฏของรูปแบบการอ้างถึงแต่ละชนิดในสัดส่วนต่อข้อความ 1,000 คำ เพื่ออธิบายความแตกต่างของการใช้รูปแบบแสดงการอ้างถึงเพื่อสะท้อนคุณลักษณะความแจ่มชัดของทำเนียบภาษาทั้งสามในเชิงปริมาณ

3. รูปแบบการอ้างถึงในทำเนียบภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ และภาษาสื่อ

จากการศึกษาข้อมูลทำเนียบภาษาพบว่า สามารถจำแนกรูปแบบการอ้างถึงออกได้เป็น 4 รูปแบบหลัก ได้แก่ การกล่าวซ้ำทั้งหมด การกล่าวซ้ำบางส่วน การใช้คำแสดงการอ้างถึง และการใช้คำอื่น ดังแสดง

3.1 การกล่าวซ้ำทั้งหมด

การกล่าวซ้ำทั้งหมด คือ การใช้รูปภาษาเดียวกันกับรูปภาษาที่ปรากฏก่อนหน้า ในการอ้างถึงสิ่งหรือเหตุการณ์ ลักษณะการกล่าวซ้ำทั้งหมดพบในทำเนียบภาษากฎหมาย ทำเนียบภาษาวិชาการ และทำเนียบภาษาสื่อ โดยเป็นการกล่าวซ้ำหน่วยทางภาษาทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ดังแสดง³

ก. ทำเนียบภาษากฎหมาย

2) “...เพื่อทำความเข้าใจในการจัดตั้งองค์การอิสระ และให้องค์การอิสระ ไปกำหนดการให้มีคณะกรรมการบริหารองค์การอิสระ หลักเกณฑ์การบริหารงานและหลักเกณฑ์การให้ความเห็นโครงการหรือกิจกรรมขององค์การอิสระ ให้เป็นไปตามที่องค์การอิสระ กำหนด...”

3) “...ในประเด็นว่า พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔๗ ตีความว่า (๗) ประกอบมาตรา ๔๗ ทวิ (๒)^๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๗^๓ หรือไม่นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ บัญญัติ...ดังนั้น พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔๗ ตีความว่า (๗) ประกอบมาตรา ๔๗ ทวิ (๒)^๒ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๗^๓...”

4) “...ผู้ร้อง^๕ ขอให้หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องรายงานให้ถูกต้องตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง^๕ ภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เมื่อพ้นระยะเวลาที่ผู้ร้อง^๕ กำหนดปรากฏว่า ผู้ร้อง^๕ ยังไม่ได้รับรายงานตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง^๕ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง...”

³ หมายเหตุ ในตัวอย่าง ส่วนที่ขีดเส้นใต้สองเส้นคือส่วนที่กล่าวซ้ำ ส่วนที่ขีดเส้นใต้เส้นเดียวคือส่วนที่เป็นกรกล่าวซ้ำทั้งหมด

5) “...หากบุคคลตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้มีอิทธิพลตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๓๙/๒๕๔๖ แล้ว ย่อมจำต้องถูกคณะทำงานดำเนินการใช้ดำเนินทางปกครองใช้มาตรการเร่งรัดทางภาษีกับบุคคลนั้นอย่างผิดปกติ เท่ากับฝ่ายบริหารใช้คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๓๙/๒๕๔๖ เป็นเครื่องมือในการตัดสินลงโทษบุคคลนั้นเอง...จึงเห็นได้ว่าคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๓๙/๒๕๔๖ มีความมุ่งหมายบังคับใช้อย่างเป็นกฎ...ดังนั้น คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๓๙/๒๕๔๖ จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย จากการบังคับใช้ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๓๙/๒๕๔๖ เพราะ...”

6) “...เอกสารตามที่อยู่อ้างถึง...เป็นเอกสารทางราชการ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศ^๗ ได้กำหนดชั้นความลับ “ลับมาก”...โดยเป็นแนวทางที่กระทรวงการต่างประเทศ^๗ เสนอ นายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา...การจัดทำเอกสารลับมากดังกล่าวเป็นไปเช่นเดียวกับการจัดทำเอกสารอื่น ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ^๗ ซึ่งได้ผ่านกระบวนการยกเว้นโดยการหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิเคราะห์โดยข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ^๗ ...ซึ่งจนถึงปัจจุบัน สถานะของเอกสารดังกล่าวยังเป็นเอกสารที่กระทรวงการต่างประเทศ^๗ ยังไม่ได้ปรับหรือยกเลิกชั้นความลับ...”

ข. ทำเนียบภาษาวิชาการ

7) “...มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (National University of Singapore :NUS) เป็นมหาวิทยาลัยอันดับ 1 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นอันดับที่ 3 ในทวีปเอเชีย รองจากมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (Beijing University) และมหาวิทยาลัยโตเกียว (Tokyo University) ส่วนในระดับโลก มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ติดอันดับที่ 22...”

8) “...สิงคโปร์กลายเป็นศูนย์กลางตลาดเงินตลาดทุนที่สำคัญของเอเชียและของโลก โดยเฉพาะสิงคโปร์ในยุคปัจจุบัน (ค.ศ.2006) ... การเข้ามาของกองทุนเทมาเสก (Temasek holding) ได้กลายเป็นประเด็นใหม่ (Current Issues) สำหรับคนไทย ก่อให้เกิดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์และต่อต้านสิงคโปร์ขึ้นในประเทศไทย...”

9) “...ในกรณีที่คนบริโภคเนื้อหมูที่มี *cysticerci* และไม่ผ่านการปรุงอาหารให้สุก เมื่อ *cysticerci* ที่อยู่ในเนื้อหมูผ่านเข้าไปในลำไส้เล็กของคน ส่วนหัว (scolex) ของ *cysticerci* จะไปเกาะติดกับผนังลำไส้...”

ค. ทำเนียบภาษาสื่อ

10) “...จรวดขีปนาวุธนำดาวเทียมรัสเซีย – 1 ทะยานขึ้นจากฐานปล่อย และขึ้นสู่วงโคจรในพิภพที่กำหนดไว้ทุกประการ โดยภารกิจหลักของดาวเทียมรัสเซีย – 1 ในอวกาศคือ บันทึกภาพโลกส่งกลับมาภาคพื้นดิน และสำรวจวิจัยสภาพอากาศ...”

11) “...สำนักข่าวเอเอฟพีรายงานจากเมืองไครสต์เชิร์ช ประเทศนิวซีแลนด์ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน ว่า ความคืบหน้าของเหตุแผ่นดินไหวรุนแรง 6.0 ริกเตอร์ ที่เมืองไครสต์เชิร์ช เมืองใหญ่อันดับสองของประเทศ บนเกาะใต้ของนิวซีแลนด์ เมื่อวันจันทร์ที่ผ่านมา ได้สร้างความเสียหายเพิ่มเติมให้กับเมืองไครสต์เชิร์ช หลังประสบกับภัยธรรมชาติจากแผ่นดินไหว 6.3 ริกเตอร์ เมื่อวันที่ 22 ก.พ.ที่ผ่านมา...”

12) “...นายอภิสิทธิ์ กล่าวว่าเป็นไปตามเป้าหมาย...เมื่อถามว่า ประธานสภา ถึงกับออกปากให้นายกรัฐมนตรียุบสภา นายอภิสิทธิ์ กล่าวว่า ก็เห็นใจท่าน เมื่อเข้าก็คุยกันอยู่...เมื่อถามว่า จำเป็นต้องออกกระเบียบอะไรหรือไม่ นายอภิสิทธิ์ กล่าวว่า คงไม่ไปวิพากษ์วิจารณ์อะไร...”

3.2 การกล่าวซ้ำบางส่วน

การกล่าวซ้ำบางส่วน คือ การใช้รูปภาษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับรูปภาษาที่ปรากฏก่อนหน้า ในการอ้างถึงสิ่งหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รูปภาษาที่ปรากฏเป็นลักษณะการซ้ำบางส่วนนั้นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การซ้ำบางส่วนแบบตัดข้อมูลให้สั้นลง และการซ้ำบางส่วนแบบเพิ่มข้อมูลใหม่

ลักษณะแรกจะเป็นลักษณะการตัดรูปภาษาที่ปรากฏก่อนหน้าให้สั้นลงซึ่งพบในทำเนียบภาษาทั้งสาม ส่วนลักษณะที่สองจะเป็นลักษณะการใช้รูปภาษาซ้ำกับรูปภาษาที่ปรากฏก่อนหน้าเพียงบางส่วน และเพิ่มข้อมูลใหม่เข้าไป ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะพบเฉพาะในทำเนียบภาษาวិชาการและทำเนียบภาษาสื่อเท่านั้นไม่พบในข้อมูลทำเนียบภาษากฎหมาย ดังแสดง

3.2.1 การซ้ำบางส่วนแบบตัดข้อมูลให้สั้นลง

การเข้าแบบแรกนี้เป็นการเข้าโดยการตัดรูปภาษาบางส่วนออก ทำให้ส่วนที่ถูกกล่าวซ้ำสั้นลงเมื่อเปรียบเทียบกับข้อความส่วนแรก เช่น ศาลปกครอง > ศาล รัฐบาลสิงคโปร์ > รัฐ นายกรัฐมนตรีจอร์ ปาบันเดรอุ > นายปาบันเดรอุ ดังแสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

ก. ทำเนียบภาษากฎหมาย

- 13) “...ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคสอง” หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า...เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง” นั้น เป็นกรณีและผู้ร้องโต้แย้งว่า...”
- 14) “...ขอให้ศาลปกครอง” มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๓๙/๒๕๔๖ โดยให้มีผลยกเลิกตั้งแต่มีการออกคำสั่งดังกล่าว ศาล” ได้พิจารณาคำฟ้องและข้อเท็จจริงในสำนวนคดีแล้วเห็นว่า...”
- 15) “...วิธีการคัดเลือกบุคคลที่ควรได้รับการเสนอรายชื่อเป็นกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖” ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ ผู้ฟ้องคดีได้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเสนอรายชื่อเป็นกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ” ตามประกาศดังกล่าว ...”
- 16) “...หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๕๐” แจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ซึ่งในการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง” จะต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง (๕)...”

ข. ทำเนียบภาษาวิชาการ

- 17) “...รัฐบาลสิงคโปร์ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและปรับนโยบายเศรษฐกิจให้มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงและอุตสาหกรรมด้านสารสนเทศ (Information Technology) รัฐได้ส่งเสริมแนวคิดเรื่องเส้นทางเดินของเทคโนโลยี...”

18) “...การนำหลักการของยาปฏิชีวนะเฉพาะที่มาใช้เพื่อให้มีความเข้มข้นของยาปฏิชีวนะในบริเวณที่มีการติดเชื้อสูงพอที่จะฆ่าเชื้อก่อโรคได้ โดยที่ปริมาณยาในกระแสเลือดยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจะช่วยลดผลข้างเคียงของยาปฏิชีวนะลง...”

19) “...ในกรณีที่ได้รับยาฆ่าพยาธิตัวดีหรือพยาธิถูกทำลายโดยภูมิคุ้มกันของร่างกาย... ในระยะนี้ตัวพยาธิจะไม่มีชีวิตแล้ว...เมื่อพยาธิเข้าสู่ระยะ granular และ calcified stage สมองโดยรอบจำลดบวมลง...”

ค. ทำเนียบภาษาสื่อ

20) “...นายกรัฐมนตรีจอร์ ปาบันเดรอุ ของกรีซ จะตั้งรัฐบาลชุดใหม่ด้วยการปรับกรม. ยกชุด...ทั้งนี้ นายปาบันเดรอุเผชิญหน้ากับคู่แข่งที่จะปฏิวัติครั้งใหญ่ภายในพรรคสังคมนิยมของเขา...”

21) “...ทางการเวียดนามได้จัดการซ่อมรถทางน้ำและใช้กระสุนจริงในทะเลจีนใต้...การซ่อมรถด้วยกระสุนจริง กินเวลาประมาณ 4 ชั่วโมง...การซ่อมรถเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกฝนประจำปี และใช้ปืนใหญ่กับปืนเล็ก ไม่มีการยิงจรวด แต่การซ่อมรถมีขึ้นในบริเวณที่เวียดนามอ้างว่า เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ...”

22) “...นายชัย ชิดชอบ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้ทำหน้าที่ประธานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร...แต่มีสมาชิคอยู่ในห้องประชุมบางตา ไม่ครบองค์ประชุม ประธานต้องสั่งเลื่อนเปิดประชุมออกไป 1 ชั่วโมงครึ่ง เมื่อถึงเวลาได้ดำเนินการประชุมต่อทันที โดยนายชัยแจ้งว่าขอร้อง ส.ส. ขอความร่วมมือ โปรดเข้าร่วมประชุม...”

3.2.2 การซ้ำบางส่วนแบบเพิ่มข้อมูลใหม่

การซ้ำบางส่วนประเภทที่สองเป็นการใช้ข้อมูลจากข้อความก่อนหน้าบางส่วน มาประกอบกับข้อมูลใหม่หรือข้อมูลเพิ่มเติม เช่น รัฐบาล > รัฐบาลสิงคโปร์ ภูเขาไฟ > ภูเขาไฟฟูเยฮิวในชิลี ผู้ป่วย > ผู้ป่วยบางราย เป็นต้น ลักษณะการซ้ำประเภทนี้พบในภาษาวิชาการและภาษาสื่อแต่ไม่พบในภาษากฎหมาย

ก. ทำเนียบภาษาวิชาการ

23) “...จากควมมีเสถียรภาพของรัฐบาลและการใช้อำนาจในการบริหารประเทศ อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดจึงทำให้รัฐบาลสิงคโปร์สามารถกำหนดนโยบายและดำเนินการตามแผนเศรษฐกิจที่วางไว้ได้อย่างเต็มที่ รัฐบาลสิงคโปร์พยายามสร้างความเข้าใจกับประชาชนของตนเอง...”

24) “...ผู้ป่วยจะมีการการและอาการแสดงได้หลากหลายขึ้นอยู่กับจำนวนและตำแหน่งของรอยโรคในระบบประสาทส่วนกลาง...อาการชัก พบได้ประมาณร้อยละ 70 ของ ผู้ป่วย neurocysticercosis...แต่ผู้ป่วยบางรายอาจมาด้วยการชักแบบ complex partial seizure ได้...”

ข. ทำเนียบภาษาสื่อ

25) “...แควนตัส สายการบินชั้นนำในออสเตรเลีย ที่มีตารางบินไปยังเมืองเพิร์ธ ทางฝั่งตะวันตกของประเทศ จะต้องหยุดให้บริการชั่วคราวในช่วงบ่ายวันนี้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของภูเขาไฟที่ลอยมาจากชิลี ในทวีปอเมริกาใต้ โดยเจ้าภูเขาไฟปะทุในชิลี ทำให้แควนตัส สายการบินแห่งชาติออสเตรเลีย ต้องยกเลิกเที่ยวบิน...ขณะที่ ภูเขาไฟในชิลียังคงพ่นเถ้าถ่านสู่ท้องฟ้าอย่างต่อเนื่อง...”

26) “...ทางการเมืองฟูกูชิมะในญี่ปุ่นจะให้อุปกรณ์วัดปริมาณกัมมันตรังสีแก่เด็กจำนวน 34,000 คน ในบริเวณที่อยู่ห่างจากโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ราว 60 กิโลเมตร...ทั้งนี้ เมืองฟูกูชิมะ ตั้งอยู่ภายนอกเขตห้ามเข้าที่รัฐบาลญี่ปุ่นกำหนดไว้ในรัศมี 20 กิโลเมตรรอบโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะ ไดอิจิ...”

27) “...ตราบไคที่ประเทศยังไม่นิ่งและต้องช่วยกันคนละไม้คนละมือ...ไม่ว่าตนจะอยู่ที่ไหน ก็ช่วยพรรคเพื่อไทย และประเทศไทยแน่นอน...”

3.3 การใช้คำแสดงการอ้างถึง

การใช้คำแสดงการอ้างถึง คือ การใช้รูปภาษาที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกับรูปภาษาที่ปรากฏก่อนหน้าบางส่วน ประกอบกับ “คำแสดงการอ้างถึง” เช่น นี้ ดังกล่าว เดียวกัน ข้างต้น ดังกล่าวข้างต้น ที่ว่า ลักษณะการใช้คำแสดงการอ้างถึงพบในทำเนียบภาษากฎหมาย ทำเนียบภาษาวิชาการและทำเนียบภาษาสื่อ ดังแสดง

ก. ทำเนียบภาษากฎหมาย

28) “..เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๓^๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่ และมาตรา ๘ (๑) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน^๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่...”

29) “...คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๓๙/๒๕๔๖ เรื่อง การปราบปรามผู้ใช้อิทธิพล ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๖^๓ ซึ่งออกโดย...ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๓๙/๒๕๔๖ ดังกล่าว^๔ ...”

30) “...ส่วนพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๘ (๑) ประกอบมาตรา ๔๘^๕ ที่กำหนดคุณสมบัติของกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติไว้ว่าต้อง “มีสัญชาติไทยโดยการเกิด” นั้น เป็นบทบัญญัติที่มีขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้...”

31) “...ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑^๖ โดยความเห็นชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓^๗ ออกประกาศ...ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒^๘ เป็นผู้อำนวยการศูนย์...ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม^๙ ใช้อำนาจไม่ชอบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๔...”

ข. ทำเนียบภาษาวิชาการ

32) “...ปรากฏการณ์ดังกล่าวมิใช่เรื่องแปลกใหม่สำหรับแวดวงตลาดเงินและตลาดทุน เพราะเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งไทยได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบดังกล่าวอย่างสมบูรณ์แล้ว...”

33) “...คำว่า ทุนนิยม โลกาภิวัตน์ และระบอบประชาธิปไตย ได้ถูกนิยามความหมายให้มีความเกี่ยวข้องเกี่ยวเนื่องและเป็นระบบที่เอื้ออำนวยต่อกันและกัน ตรงกับทฤษฎีความมั่งคั่งว่าด้วยประชาธิปไตยของลิปเซท (*Lipset's Prosperity Theory of Democracy*) ที่ว่า “ยิ่งประเทศมั่งคั่งขึ้นเพียงใดก็ยิ่งมีโอกาสจะคงความเป็นประชาธิปไตยได้เพียงนั้น” ความมั่งคั่งที่ว่า ตามความหมายของลิปเซทก็คือ แนวทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือระบบทุนนั่นเอง...”

34) “...ในแต่ละปล้องจะมีไข่นหลายพันฟองซึ่งสามารถฟักตัวและติดต่อกันได้ ไข่เหล่านี้มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี...”

35) “...หนึ่งในภาวะแทรกซ้อนที่พบได้ คืออาการแขนบวม...ภาวะแขนบวมดังกล่าว มีสาเหตุมาจากทางเดินของน้ำเหลืองบริเวณรักแร้ถูกทำลายไปจากการผ่าตัดหรือฉายรังสีรักษา...”

ค. ทำเนียบภาษาสื่อ

36) “...ชาวเปอร์โตริโกมีฐานเสียงสำคัญอยู่ในรัฐฟลอริดาของสหรัฐ ซึ่งจะสามารถช่วยโอบามาในการต่อสู้แย่งชิงคะแนนจากรัฐดังกล่าว เนื่องจากว่า ชาวคิวบาในฟลอริดาให้การสนับสนุนพรรครีพับลิกัน ซึ่งเป็นฝ่ายค้าน...”

37) “...การตรวจสอบการปนเปื้อนทางรังสีทั้งในอากาศ ดิน และในแหล่งน้ำในบริเวณโดยรอบของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ที่ฟูกูชิมะล่าสุด กลับพบการปนเปื้อนของสารกัมมันตรังสีบางชนิดที่ไม่อยู่ในธรรมชาติ แสดงว่าสารกัมมันตรังสีดังกล่าวอาจรั่วไหลมาจากเตาปฏิกรณ์...”

38) “...ทั้งนี้ถ้าพรรคเพื่อไทยอยากวัดศรัทธาความนิยมของแกนนำนปช.จริงๆ ควรจัดทำบัญชีรายชื่อให้แกนนำเหล่านั้นอยู่ในลำดับที่ 1-20 คนแรก...”

3.4 การใช้คำชนิดอื่นในการอ้างถึง

การใช้คำชนิดอื่นในการแสดงการอ้างถึง เป็นการใช้รูปภาษาที่มีลักษณะที่แตกต่างจากที่ปรากฏก่อนหน้าเพื่ออ้างถึงรูปภาษาที่ปรากฏก่อนหน้านั้น จากการศึกษาพบว่า ในภาษาภาษากฎหมายมีใช้คำอื่นเพื่ออ้างถึงเนื้อความด้านหน้าบ่อยมาก เช่น *กรณี* ในขณะที่ข้อมูลภาษาวិชาการและภาษาสื่อมีปริมาณการใช้คำอื่นเพื่อแสดงการอ้างถึงที่มากกว่า ดังแสดง

ก. ทำเนียบภาษากฎหมาย

39) “...ผู้ร้องสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องรายงานให้ถูกต้องตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง ภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เมื่อพ้นระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนด ปรากฏว่า ผู้ร้องยังมิได้รับรายงานตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง *กรณี*” จึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง...”

40) “...ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๓ สรุปได้ดังนี้ ๑ เอกสารตามที่ผู้ร้องอ้างถึงได้ถูกบุคคลซึ่งเป็นแกนนำกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) กับพวก นำไปเปิดเผย...ซึ่งใน*กรณีนี้*” เจ้าหน้าที่กรมเอเชียตะวันออกเป็นผู้ร่างเอกสารในชั้นต้น...”

จะเห็นได้ว่า คำว่า “กรณี” ที่ใช้ในภาษากฎหมายนั้นเป็นการใช้เพื่อสรุปรวมเรื่องราวที่กล่าวมาในตอนต้นซึ่งมีเนื้อหามาก อย่างไรก็ดี ในทำเนียบภาษาวิชาการอื่นใช้คำอื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกับคำที่กล่าวครั้งแรก เช่น “สิ่งคปรี” แทนด้วย “ตนเอง” หรือ “ประเทศ” (ตัวอย่างที่ 41) ส่วนในภาษาสื่อ นั้น การใช้คำอื่นยังอาจแสดงถึงการให้รายละเอียดเพิ่มเติม เช่น “ประชาชน” แทนด้วย “ผู้ประท้วง” และ “ผู้ชุมนุม” (ตัวอย่างที่ 43) หรือ “เมืองโครสต์เซิร์ช” แทนด้วย “เมืองใหญ่อันดับ 2 ของประเทศแห่งนี้” (ตัวอย่างที่ 45) ในบางกรณีอาจแสดงมุมมองของผู้เขียน เช่น “อีกฝ่ายหนึ่ง” แทนด้วย “คนที่อยากยุบ” (ตัวอย่างที่ 46) หรือ “ส.ส.” แทนด้วย “ผู้แทนราษฎร” และ “นักเลือกตั้งทั้งหลาย” (ตัวอย่างที่ 47) ดังแสดง

ข. ทำเนียบภาษาวิชาการ

41) “...สิงคโปร์ได้อาศัยความได้เปรียบของตนเองในด้านภูมิศาสตร์ที่ตั้งของประเทศที่คุ่มช่องแคบมะละกาและเป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของโลก...”

42) “...Albendazole เป็นยาอีกชนิดหนึ่งที่ได้ผลดีโดยพบว่าการใช้ยาในขนาด 15 มก./กก./วัน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์จากเดิมที่เคยให้เป็นเวลานาน 1 เดือน...”

ค. ทำเนียบภาษาสื่อ

43) “...ประชาชนที่ไม่พอใจหลายหมื่นคนเดินขบวนครั้งใหญ่ด้านนอกรัฐสภาเมื่อวานนี้... ผู้ประท้วงได้ขว้างปาระเบิดเพลิงเข้าใส่กระทรวงการคลัง...หลังจากผู้ชุมนุมพยายามปิดล้อมรัฐสภาชั่วคราวไม่ให้อ.ส.ลงมติดำเนินการรัดเข็มขัดรอบใหม่...”

44) “...โอบามายังแสดงท่าทีสนับสนุนการตัดสินใจของชาวเปอร์โตริโกเกี่ยวกับสถานะของดินแดนที่ปัจจุบันยังเป็นส่วนหนึ่งของอเมริกา พร้อมกันนั้น เขายังระบุว่า รัฐบาลสหรัฐกำลังทำงานเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้แก่เศรษฐกิจที่เผชิญกับความถดถอย...”

45) “...เกิดแผ่นดินไหวรุนแรงขึ้นอีกครั้งที่เมืองโครสต์เทิร์ซ บนเกาะใต้ของนิวซีแลนด์เมื่อวันจันทร์ที่ผ่านมา หลังจากที่มีเมืองใหญ่อันดับ 2 ของประเทศแห่งนี้ เคยได้รับความเสียหายอย่างหนักจากแผ่นดินไหว 6.3 ริกเตอร์ เมื่อวันที่ 22 ก.พ. ที่ผ่านมา...”

46) “...ตน (นายชัย ชิดชอบ) บอกให้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี รับผิดชอบต่อแล้ว เป็นผู้แทนเดือนสองเดือนไม่ชอบ อีกฝ่ายหนึ่งอยากยุบสภา ก็อยากดูว่า คนที่อยากยุบจะได้เป็นผู้แทนหรือไม่...”

47) “...หาก ส.ส.ไม่มากก็ไม่ครบองค์ประชุม ก็ไม่มีประชุม...ขณะนี้ล่าช้าเนื่องจากผู้แทนราษฎรคิดว่า ทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้ สิ้นเดือนก็รับคำตอบแทน ในเมื่อนายกฯประกาศยุบสภาและเลือกตั้งใหม่ นักเลือกตั้งทั้งหลายกลัวว่าจะไม่ได้รับเลือกตั้ง ก็ต้องเข้าคุก คดีประชาชนในพื้นที่...”

4. การปรากฏของการใช้รูปภาษาเพื่อแสดงการอ้างถึงในภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ และภาษาสื่อ และการแสดงความแจ่มชัด

สรุบทศวรรษ รุ่งโรจน์สุวรรณ (2555) ได้ศึกษาระดับความแจ่มชัดของรูปแบบการอ้างถึงในภาษา กฎหมาย และเสนอว่า รูปแบบการอ้างถึงที่แตกต่างกันจะแสดงระดับความแจ่มชัดในการให้ข้อมูลที่ แตกต่างกันด้วย โดยรูปแบบการอ้างถึงที่มีระดับความแจ่มชัดมากที่สุดเรียงลำดับไปจนถึงน้อยที่สุดได้แก่ การอ้างถึงแบบซ้ำทั้งหมด > การอ้างถึงแบบใช้คำแสดงการอ้างถึง > การอ้างถึงแบบซ้ำบางส่วน > การ อ้างถึงแบบใช้คำอื่น นอกจากนี้ ยังพบว่า สัดส่วนการกระจายของรูปแบบการอ้างถึงที่พบในภาษากฎหมาย นั้นมีความสอดคล้องกับระดับความแจ่มชัด กล่าวคือ พบการอ้างถึงแบบซ้ำทั้งหมดซึ่งแสดงความแจ่มชัด มากที่สุดในปริมาณที่มากที่สุด ในขณะที่การอ้างถึงแบบใช้คำอื่นซึ่งมีความแจ่มชัดน้อยจะพบในปริมาณที่ น้อยที่สุด ในการศึกษาได้อ้างอิงการจัดระดับความแจ่มชัดของรูปแบบการอ้างถึงดังกล่าวเป็นเกณฑ์ใน การวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษากฎหมาย กับภาษาวิชาการและภาษาสื่อ โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 การปรากฏของการอ้างถึง

จากการวิเคราะห์การปรากฏของการอ้างถึงในภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ และภาษาสื่อ พบ ปริมาณการอ้างถึงมากที่สุดในภาษากฎหมายและน้อยที่สุดในภาษาสื่อ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การปรากฏของการอ้างถึง และอัตราเฉลี่ยในการปรากฏของการอ้างถึงต่อข้อความ 100 คำ ในทำเนียบภาษากฎหมาย ทำเนียบภาษาวิชาการ และทำเนียบภาษาสื่อ

	ภาษากฎหมาย	ภาษาวิชาการ	ภาษาสื่อ (ข่าว)
จำนวนคำ (คำ)	11,584	10,158	11,289
การอ้างถึงที่พบ (ครั้ง)	359	307	303
จำนวนการอ้างถึง เฉลี่ยต่อ 100 คำ (ครั้ง)	3.1	3.02	2.68

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าจำนวนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ของทำเนียบภาษาทั้ง 3 มีปริมาณที่ ใกล้เคียงกันคือประมาณ 10,000 คำ เมื่อวิเคราะห์การปรากฏของการอ้างถึงพบว่า ภาษากฎหมายมีการใช้ การอ้างถึงมากที่สุด คือ 359 ครั้ง ส่วนภาษาวิชาการและภาษาสื่อพบในปริมาณที่น้อยกว่าใกล้เคียงกัน คือ 307 ครั้ง และ 303 ครั้ง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสัดส่วนของการปรากฏของการอ้างถึงในทำเนียบภาษาทั้ง

3 ต่อข้อความ 100 คำแล้วพบว่า มีการปรากฏของการอ้างถึงเรียงเป็นลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ภาษากฎหมาย (3.1 ครั้ง) > ภาษาวิชาการ (3.02 ครั้ง) > ภาษาสื่อ (2.68 ครั้ง) หรืออาจกล่าวได้ว่า โดยเฉลี่ยในข้อความในภาษากฎหมาย 100 คำ จะปรากฏการอ้างถึงประมาณ 3 ครั้ง เช่นเดียวกับภาษาวิชาการ และจะพบการอ้างถึงประมาณ 2-3 ครั้งต่อข้อความในข่าว (ภาษาสื่อ) 100 คำ

4.2 การกระจายของรูปแบบการอ้างถึงและระดับของความแจ่มชัดในภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ และภาษาสื่อ

เมื่อพิจารณาการปรากฏของรูปแบบการอ้างถึงรูปแบบต่าง ๆ ในรายละเอียดแล้ว พบว่า ในทำเนียบภาษาที่แตกต่างกันจะมีปริมาณของการปรากฏของรูปแบบการอ้างถึงรูปแบบต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนครั้งของการเกิดของรูปแบบการอ้างถึงแต่ละประเภท

ในทำเนียบภาษาแต่ละชนิด และสัดส่วนการกระจาย [ครั้ง (ร้อยละ)]

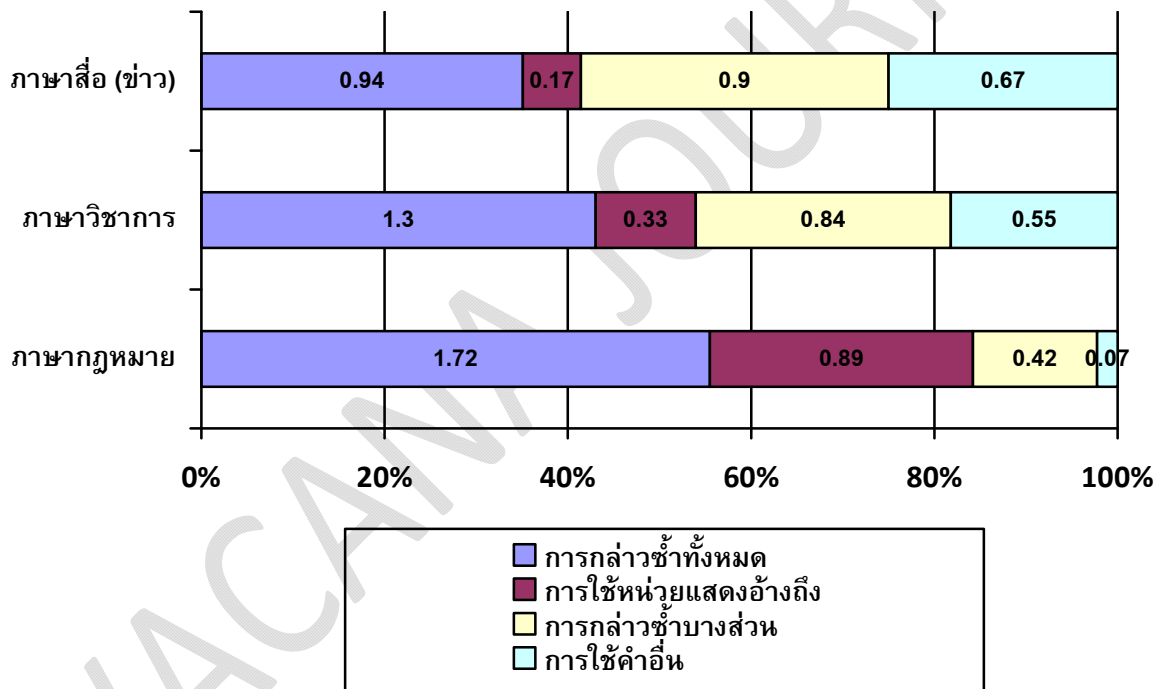
	ภาษากฎหมาย	ภาษาวิชาการ	ภาษาสื่อ (ข่าว)
การกล่าวซ้ำทั้งหมด (ระดับความแจ่มชัดสูงสุด)	199 (55.43%)	132 (43%)	106 (34.99%)
การใช้คำแสดงการอ้างถึง (ระดับความแจ่มชัดสูง)	103 (28.69%)	34 (11.07%)	19 (6.27%)
การกล่าวซ้ำบางส่วน (ระดับความแจ่มชัดต่ำ)	49 (13.65%)	85 (27.69%)	102 (33.66%)
การใช้คำอื่น (ระดับความแจ่มชัดต่ำที่สุด)	8 (2.23%)	56 (18.24%)	76 (25.08%)
รวม	359	307	303

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการกระจายของรูปแบบการอ้างถึงในภาษากฎหมายจากมากไปหาน้อย คือ การกล่าวซ้ำทั้งหมด > การใช้คำแสดงการอ้างถึง > การกล่าวซ้ำบางส่วน > การใช้คำอื่น ซึ่งรูปแบบ

การกระจายดังกล่าวสอดคล้องกับระดับความแจ่มชัด แต่จะแตกต่างจากรูปแบบการกระจายที่พบในภาษาวิชาการและภาษาสื่อ ซึ่งทำเนียบภาษาทั้งสองมีรูปแบบการกระจายของการอ้างถึงที่เหมือนกัน คือ การกล่าวซ้ำทั้งหมด > การกล่าวซ้ำบางส่วน > การใช้คำอื่น > การใช้หน่วยแสดงอ้างถึง รูปแบบการกระจายนี้ไม่สอดคล้องกับระดับความแจ่มชัดที่แสดงด้วยการอ้างถึง กล่าวคือ มีการพบการใช้คำแสดงการอ้างถึงซึ่งมีระดับความแจ่มชัดสูง (การใช้คำแสดงการอ้างถึง) ในปริมาณที่น้อยที่สุด ในเบื้องต้น ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ภาษากฎหมายน่าจะมีระดับความแจ่มชัดมากที่สุด

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของการปรากฏของรูปแบบการอ้างถึงแต่ละรูปแบบ ต่อข้อความ 100 คำ และวิเคราะห์สัดส่วนในการปรากฏของแต่ละรูปแบบในแต่ละทำเนียบภาษาตามภาพที่ 1 พบความสัมพันธ์กับระดับความแจ่มชัดของทำเนียบภาษาทั้งสาม ดังแสดง

ภาพที่ 1 สัดส่วนการปรากฏของรูปแบบการอ้างถึงในภาษาสื่อ ภาษาวิชาการ และภาษากฎหมาย

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนการอ้างถึงแบบกล่าวซ้ำทั้งหมดซึ่งแสดงความแจ่มชัดในระดับสูงสุดนั้น พบในทำเนียบภาษากฎหมายมากที่สุด (1.72 ครั้ง ต่อข้อความ 100 คำ หรือมากกว่าร้อยละ 50 ของรูปแบบการอ้างถึงทั้งหมดที่พบในทำเนียบภาษากฎหมาย) รองลงมาเป็นภาษาวิชาการ และภาษาสื่อ ตามลำดับ นอกจากนี้ หากพิจารณาจากจำนวนการปรากฏของรูปแบบการอ้างถึงที่แสดงความแจ่มชัดสูงและสูงสุด ซึ่งได้แก่ การใช้คำแสดงการอ้างถึงและการกล่าวซ้ำทั้งหมดรวมกันจะเห็นในลักษณะเดียวกันว่า

ภาษากฎหมายมีลักษณะดังกล่าวมากที่สุด (มากกว่าร้อยละ 80) รองลงมาคือภาษาวิชาการ (มากกว่าร้อยละ 50) และภาษาสื่อพบในปริมาณที่น้อยที่สุด (ประมาณร้อยละ 40 เท่านั้น)

ในทางกลับกัน รูปแบบการอ้างถึงแบบกล่าวซ้ำบางส่วนและการใช้คำอื่น ซึ่งแสดงความแจ่มชัดในระดับต่ำถึงต่ำที่สุดกลับพบในทำเนียบภาษาสื่อในปริมาณที่มากที่สุด (เกือบร้อยละ 60) พบในภาษาวิชาการในระดับปานกลาง (เกือบร้อยละ 50) และพบในภาษากฎหมายน้อยที่สุด (เกือบร้อยละ 20 เท่านั้น) ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าหากพิจารณาจากกระบวนการการอ้างถึง เพื่อแสดงระดับความแจ่มชัดในการให้ข้อมูลแล้ว อาจกล่าวได้ว่าภาษากฎหมายเป็นภาษาที่มีระดับของความแจ่มชัดสูงที่สุด รองลงมาคือภาษาวิชาการ ส่วนภาษาสื่อจะมีระดับของความแจ่มชัดที่น้อยที่สุด

5. สรุปและอภิปรายผล

การอ้างถึงเป็นรูปแบบทางภาษาประเภทหนึ่ง ที่มีหน้าที่ในการเชื่อมโยงความในระดับปริเฉทให้ผู้รับสารสามารถติดตามเนื้อความในสารได้อย่างต่อเนื่อง บทความชิ้นนี้ได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอ้างถึงในทำเนียบภาษา 3 ประเภท ได้แก่ ภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ และภาษาสื่อของไทย โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากคำพิพากษาของศาล บทความวิชาการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ และข่าวจากหนังสือพิมพ์ โดยใช้กรอบการวิเคราะห์รูปแบบการอ้างถึงของ สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ (2555) ที่แบ่งรูปแบบการอ้างถึงออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การอ้างถึงแบบซ้ำทั้งหมด การใช้คำแสดงการอ้างถึง การซ้ำบางส่วน และการใช้คำอื่น

ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้รูปแบบการอ้างถึงทั้ง 4 ประเภทในทำเนียบภาษาทั้ง 3 ยกเว้นประเภทย่อยของรูปแบบการซ้ำบางส่วน คือการซ้ำบางส่วนแบบเพิ่มคำใหม่ ที่ไม่พบในภาษากฎหมายเท่านั้น สำหรับการปรากฏของการอ้างถึงเปรียบเทียบ 3 ทำเนียบภาษาพบว่า ในภาษากฎหมายมีการใช้การอ้างถึงมากที่สุด (3.1 ครั้งต่อข้อความยาว 100 คำ) ตามด้วยภาษาวิชาการและภาษาสื่อ เมื่อพิจารณาการกระจายของรูปแบบการอ้างถึงทั้ง 4 ในทำเนียบภาษาทั้ง 3 พบว่ามีความต่างกัน คือ การกล่าวซ้ำทั้งหมด > การใช้คำแสดงการอ้างถึง > การกล่าวซ้ำบางส่วน > การใช้คำอื่น เป็นรูปแบบที่พบในภาษากฎหมาย ส่วนในภาษาวิชาการและภาษาสื่อพบรูปแบบการกระจายเหมือนกันคือ การกล่าวซ้ำทั้งหมด > การกล่าวซ้ำบางส่วน > การใช้คำอื่น > การใช้คำแสดงการอ้างถึง การกระจายของรูปแบบการอ้างถึงในภาษาวิชาการและภาษาสื่อนี้แสดงให้เห็นว่า ทำเนียบภาษาทั้งสองมีระดับความแจ่มชัดที่น้อยกว่าภาษากฎหมาย เนื่องจาก ภาษากฎหมายมีลำดับการกระจายของรูปแบบการอ้างถึงที่สอดคล้องกับระดับความแจ่มชัด (สรุบทศวรรษ รุ่งโรจน์สุวรรณ 2555)

ทั้งนี้ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของทำเนียบภาษาทั้งสามที่มีแตกต่างกัน จึงส่งผลให้มีระดับความแจ่มชัดที่ต่างกันกล่าวคือ ภาษากฎหมายเป็นทำเนียบภาษาที่มีบทบาทในการแสดงความเป็นกลางและเป็นธรรม เกี่ยวกับเรื่องราวที่เป็นกรณีพิพาทต่าง ๆ ดังนั้นการให้ข้อมูลที่แสดงถึงความโปร่งใส ครบถ้วน เพียงพอ และลดการตีความหมายเป็นอย่างอื่น จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อมิให้คู่กรณีพิพาทเกิดความตะขิดตะขวงใจ รูปแบบการให้ข้อมูลจึงต้องแสดงในระดับที่มีความแจ่มชัดสูง ส่วนภาษาวិชาการ เป็นทำเนียบภาษาที่มีบทบาทในการให้ความรู้ ต้องใช้เหตุและผล และแสดงหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจนในการกล่าวถึง หรือสร้างข้อสรุปต่าง ๆ รูปแบบการใช้ภาษาจึงต้องเป็นขั้นเป็นตอน มีลำดับที่ชัดเจนเป็นสำคัญ แต่อาจไม่จำเป็นต้องให้ข้อมูลในปริมาณมากเหมือนภาษากฎหมาย เนื่องจากมิได้ส่งผลให้เกิดผู้ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์อย่างชัดเจนเช่นในกรณีภาษากฎหมาย รูปแบบการอ้างอิงที่แสดงความแจ่มชัดจึงมีส่วนความแจ่มชัดในระดับปานกลาง สำหรับภาษาสื่ออื่น มีบทบาทหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ประกอบกับมีช่องทางในการให้ข้อมูลที่จำกัด เช่น ข่าวโทรทัศน์มีเวลาออกอากาศที่จำกัด ข่าวหนังสือพิมพ์ก็มีพื้นที่ในหน้าหนังสือพิมพ์ที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านในปริมาณที่จำกัดเช่นกัน และยังมีลักษณะคล้ายภาษาพูด ดังนั้น การเลือกใช้ถ้อยคำที่กระชับและกะทัดรัดจึงมีความจำเป็น เพื่อให้การบริหารเวลาและพื้นที่นำเสนอเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีรูปแบบการอ้างอิงที่ไม่ต้องให้ข้อมูลมากหรือยาวเกินไป หรือซ้ำซ้อนกันในปริมาณมาก ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้ระดับความแจ่มชัดของภาษาสื่อลดลง

รายการอ้างอิง

กิติมา อินทร์มพรรย์. 2553. ประธานไร้รูปในภาษาไทย. ใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ สรุบทศวรรษรุ่งโรจน์สุวรรณ และศรวณีย์ สรรคบุรานุรักษ์ (บรรณาธิการ). **รวมบทความเสนอในการประชุมวิชาการโครงการไวยากรณ์ไทยฉบับครบคลุมภาษาย่อย เรื่อง ความหลากหลายของภาษาในสังคมไทย ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่น และภาษาย่อยในสังคมไทย: ประเด็นปัญหาและข้อค้นพบใหม่**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 78-102.

กิติมา อินทร์มพรรย์. 2557. ตัวบ่งชี้อัตวิสัยในภาษาข่าว. ใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (บรรณาธิการ).

ภาษากับอำนาจ: บทความจากการสัมมนาวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 142-167.

นัทรชนัน นาดประทาน. 2557. อำนาจในภาษากฎหมายไทยที่แสดงโดยคำกริยาบังคับ.

ใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (บรรณาธิการ). **ภาษากับอำนาจ: บทความจากการสัมมนาวิชาการ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 47-77.

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ. 2555. การอ้างถึงและระดับความแจ่มชัดในคำพิพากษาของศาลไทย.

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี. ปีที่ 8 ฉบับที่ 1. 37-50.

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ. 2556. ลักษณะความแจ่มชัดที่แสดงโดยนามวลีที่มีส่วนขยายคุณานุกรประโยคใน

ภาษากฎหมายของไทย. **ภาษาและภาษาศาสตร์. ปีที่ 32 ฉบับที่ 1. 1-19.**

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ. 2557. การแสดงอำนาจในภาษากฎหมายไทยผ่านการใช้รูปแบบภาษาที่ซับซ้อน.

ใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (บรรณาธิการ). **ภาษากับอำนาจ: บทความจากการสัมมนาวิชาการ.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 1-46.

สุทธาสินี ปิยพสุนทรา. 2557. กลวิธีการสร้างความเชื่อถือได้ในทำเนียบภาษาวิชาการไทย.

ใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (บรรณาธิการ). **ภาษากับอำนาจ: บทความจากการสัมมนาวิชาการ.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 108-141.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และวิธสา จันทร์รัฐ. 2554. อัตวิสัยในภาษาพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ไทย.

ภาษาและภาษาศาสตร์. ปีที่ 30 ฉบับที่ 1. 78-97.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2557. ลักษณะสองหน้าของภาษาวิชาการ : ความแจ่มชัดกับการเบี่ยงบัง

ในการเขียนภาษาวิชาการไทย. ใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (บรรณาธิการ). **ภาษากับอำนาจ:**

บทความจากการสัมมนาวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 78-107.